

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 187/2024-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Tomáš Tomčovčík, s.r.o., Košice, proti uzneseniu Mestského súdu Košice sp. zn. K2-5T/18/2023 z 9. júna 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu Slovenskej republiky 16. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 5 a čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj svojich práv podľa čl. 6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením mestského súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. V ústavnej sťažnosti takisto ústavnému súdu navrhuje, aby uvedené uznesenie zrušil a priznal tiež sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v špecifikovanej výške.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je vedené trestné stíhanie pre zločin poškodzovania veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. a), ods. 4 a ods. 5 písm. c) Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť formou účasti v podobe pomoci. V zmysle uznesenia o vznesení obvinenia mal spoluobvinený sťažovateľ (ako páchatel'), ktorý bol oprávnený konať za špecifikovanú obchodnú spoločnosť (ďalej len „obchodná spoločnosť v prvom rade“), odstrániť majetok tejto spoločnosti takým spôsobom, že na základe kúpnej zmluvy, ktorej predmetom bol prevod vozidiel, tieto vozidlá previedol na sťažovateľa bez toho, aby došlo k úhrade kúpnej ceny a tiež takým spôsobom, že na základe vyhlásenia obchodnej spoločnosti v prvom rade ako spoločníka v inej obchodnej spoločnosti (ďalej len „obchodná spoločnosť v druhom rade“)

o nepeňažnom vklade špecifikovanej nehnuteľnosti a následného návrhu na vklad vlastníckeho práva k nej sa vlastníkom tejto nehnuteľnosti stala obchodná spoločnosť v druhom rade, pričom na základe zmluvy o prevode obchodného podielu medzi prevodcom – obchodnou spoločnosťou v prvom rade a nadobúdateľom – sťažovateľom, sa stal jediným spoločníkom v obchodnej spoločnosti v druhom rade sťažovateľ bez toho, aby došlo k úhrade odplaty za prevod obchodného podielu, pričom spoluobvinený a sťažovateľ takýmto spôsobom postupovali napriek vedomosti, že prevod označeného majetku následne znemožní uspokojenie pohľadávok veriteľov obchodnej spoločnosti v prvom rade.

3. Uznesením prokurátora Okresnej prokuratúry Košice II (ďalej len „prokurátor“) č. k. 3 Pv 204/18/8803-115 z 29. marca 2023 (ďalej len „prvostupňové uznesenie prokurátora“) bolo rozhodnuté [podľa § 50 ods. 1 písm. c), ods. 2 a ods. 4 a § 96a ods. 1 a 3 Trestného poriadku na účel zaistenia nároku poškodených do pravdepodobnej výšky škody] o zaistení špecifikovaných nehnuteľností patriacich obchodnej spoločnosti v druhom rade, v ktorej má sťažovateľ 100 % majetkovú účasť. Prvostupňovým uznesením prokurátora bolo takisto rozhodnuté [podľa § 50 ods. 1 písm. b), ods. 2 a ods. 4 a § 96c ods. 1 a ods. 3 Trestného poriadku na účel zaistenia nároku poškodených] o zaistení obchodného podielu sťažovateľa v obchodnej spoločnosti v druhom rade. O sťažnosti, ktorú sťažovateľ proti prvostupňovému uzneseniu prokurátora podal, rozhodol mestský súd uznesením sp. zn. K2-5T/18/2023 z 9. júna 2023 (ďalej len „namietané uznesenie“), ktorým ju ako nedôvodnú zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti argumentuje, že namietané uznesenie mestského súdu porušuje všetky jeho označené práva, keďže podľa jeho názoru neboli splnené formálne a materiálne predpoklady na vydanie rozhodnutia o zaistení nároku poškodených, a to z dôvodu absencie protiprávneho konania sťažovateľa, resp. jeho popisu v skutkovej vete uznesenia, ktorým mu bolo vznesené obvinenie; z dôvodu nedodržania zásady primeranosti zásahu (do vlastníckeho práva); z dôvodu účelového pozdržania vydania prvostupňového uznesenia prokuratúry a jeho oneskoreného doručenia sťažovateľovi, resp. jeho obhajcovi, a napokon z dôvodu porušenia § 210 Trestného poriadku.

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti konkretizuje a uvádza, že skutková veta uznesenia o vznesení obvinenia obsahuje výlučne popis konania jeho spoluobvineného (ako páchatel'a trestného činu), absentuje však opis protiprávneho konania sťažovateľa, resp. opis konania, ktorým mal sťažovateľ poskytnúť spoluobvinenému ako páchatel'ovi trestného činu pomoc.

6. Ďalej sťažovateľ argumentuje, že skutok, ktorým mal poskytnúť pomoc páchatel'ovi trestného činu, sa mal stať v roku 2017 a napriek uplynutiu doby šiestich rokov od doby, keď mal byť tento skutok spáchaný, sťažovateľ žiadnym spôsobom s nehnuteľnosťami, ktoré boli ako nepeňažný vklad prevedené z obchodnej spoločnosti v prvom rade na obchodnú spoločnosť v druhom rade, nemanipuloval, nesnažil sa ich scudziť, resp. akýmkoľvek spôsobom sťažiť uspokojenie nároku poškodených. Podľa jeho názoru s ohľadom na prezentované skutočnosti v rozpore so zásadou proporcionality a primeranosti zásahu, ktorým bolo obmedzené vlastnícke právo, prokurátor a následne mestský súd neskúmali, či naozaj existuje dôvodná obava, že uspokojenie nároku

poškodených na náhradu škody bude marené alebo sťažované. Sťažovateľ je tiež toho názoru, že pre prijatie rozhodnutia o zaistení nároku poškodených aj bez návrhu samotných poškodených neexistovali zákonné predpoklady.

7. Sťažovateľ ďalej dôvodí, že prvostupňové uznesenie prokurátora bolo účelovo vydané 29. marca 2023, deň pred podaním obžaloby, ktorá bola podaná 30. marca 2023, pričom na rozdiel od upovedomenia o podaní obžaloby, ktoré bolo obhajcovi sťažovateľa doručené 3. apríla 2023, prvostupňové uznesenie prokurátora mu bolo doručené až 9. mája 2023. Týmto postupom došlo podľa mienky sťažovateľa k porušeniu jeho práva na obhajobu, keďže podľa jeho vyjadrenia bola zmarená možnosť preskúmania uznesenia prokurátora nadriadeným prokurátorom.

8. Napokon sťažovateľ dôvodí, že v rámci vedeného trestného konania navrhol doplniť vyšetrovanie vykonaním znaleckého skúmania vo vzťahu k ustáleniu výšky spôsobenej škody, v ktorom zároveň požiadal, aby v prípade nevyhovenia jeho návrhu bol s odkazom na § 210 Trestného poriadku preskúmaný takýto postup vyšetrovateľa. Uvádza, že v sťažnosti, ktorou napadol prvostupňové uznesenie prokurátora, na uvedenú okolnosť upozornil, pričom zároveň uviedol, že výsledok preskúmania postupu vyšetrovateľa prokurátorom mu nebol ani ku dňu podania ústavnej sťažnosti oznámený.

9. Sťažovateľ je toho názoru, že namietané uznesenie mestského súdu, ktorým bola jeho sťažnosť zamietnutá, nespĺňa parametre rozhodnutia, ktoré by poskytovalo jasné a zrozumiteľné odpovede na všetky skutkovo relevantné otázky, ktoré súvisia s predmetom súdnej ochrany, a porušuje tak všetky jeho v ústavnej sťažnosti označené práva.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou argumentácie obsiahnutej v ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o nedostatočnom odôvodnení namietaného uznesenia mestského súdu, ktorý sa podľa neho primerane nevyrovnal s jeho námietkami uplatnenými proti prvostupňovému uzneseniu prokurátora o zaistení nároku poškodených formou zaistenia nehnuteľností a obchodného podielu. Sťažovateľ prezentuje vlastnú interpretáciu dotknutých ustanovení Trestného poriadku, v rámci ktorej prezentuje svoj pohľad na test preskúmania zákonnosti rozhodnutia o zaistení nároku poškodeného.

11. Pri preskúmaní rozhodnutí o použití dočasných majetkových zaisťovacích inštitútov, v dôsledku ktorých je znemožnené alebo citeľne obmedzené dispozičné právo dotknutého subjektu, ústavný súd vo svojej doterajšej rozhodovacej praxi stanovil požiadavky, ktoré sú na takéto rozhodnutie kladené z pohľadu ústavnoprávneho: rozhodnutie musí mať zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, čo znamená, že vyvedené závery o naplnení podmienok uvedených v príslušných ustanoveniach Trestného poriadku nemôžu byť v úplne zrejmom nesúlade so zistenými skutkovými okolnosťami, ktoré sú orgánom činným v trestnom konaní k dispozícii (pozri napr. sp. zn. IV. ÚS 379/03 a IV. ÚS 577/2021). Ak sú tieto požiadavky dodržané a zásah štátu rešpektuje primeranú (spravodlivú) rovnováhu medzi požiadavkou všeobecného záujmu spoločnosti, ktorý je zásahom sledovaný, a požiadavkou na ochranu základných práv jednotlivca, ústavný súd nepovažuje zabezpečenie majetku obvineného za protiústavný zásah do jeho vlastníckych práv (pozri napr. sp. zn. I. ÚS 554/03, I. ÚS 369/03 a IV. ÚS 577/2021).

11.1. Podľa § 50 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, ak si poškodený uplatnil nárok na náhradu škody spôsobenej trestným činom a ak je to vhodné s ohľadom na povahu skutku, možno nárok až do pravdepodobnej výšky škody zaistiť na majetkových právach obvineného v právnickej osobe, v ktorej má obvinený majetkovú účasť. Podľa § 50 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ak si poškodený uplatnil nárok na náhradu škody spôsobenej trestným činom a ak je to vhodné s ohľadom na povahu skutku, možno nárok až do pravdepodobnej výšky škody zaistiť na majetkových právach právnickej osoby, v ktorej obvinený: 1. má majetkovú účasť alebo 2. je štatutárnym orgánom, členom štatutárneho orgánu, členom iného orgánu, prokuristom, vedúcim organizačnej zložky podniku, ktorý je zapísaný do obchodného registra, alebo vedúcim podniku zahraničnej osoby, ktorý je zapísaný do obchodného registra, ak je na podklade zistených skutočností dostatočne odôvodnený záver, že trestný čin, za ktorý je trestne stíhaný obvinený, bol spáchaný v mene alebo v prospech tejto právnickej osoby. Podľa § 50 ods. 2 Trestného poriadku pri zaistení nároku poškodeného sa primerane použijú ustanovenia § 95 až § 96g. Časti majetku určené na zaistenie nároku sa v uznesení o zaistení opíšu a obvinenému a právnickej osobe uvedenej v odseku 1 sa zakáže s nimi nakladať. Podľa § 50 ods. 4 Trestného poriadku o zaistení rozhoduje súd na návrh prokurátora alebo poškodeného, v prípravnom konaní prokurátor na návrh poškodeného; v prípravnom konaní môže prokurátor nárok zaistiť aj bez návrhu poškodeného, ak si to vyžaduje ochrana jeho záujmov, najmä ak hrozí nebezpečenstvo z omeškania.

11.2. Podľa § 96a ods. 1 Trestného poriadku ak zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že nehnuteľnosť je nástrojom trestnej činnosti alebo výnosom z trestnej činnosti, môže predseda senátu a v prípravnom konaní prokurátor vydať príkaz na zaistenie nehnuteľnosti. Podľa § 96a ods. 3 Trestného poriadku príkaz podľa odsekov 1 a 2 musí byť vydaný písomne a musí byť odôvodnený a okrem všeobecných náležitostí musí obsahovať náležitosti verejnej listiny, ktorá je spôsobilá na zápis práva do katastra nehnuteľností. V príkaze podľa odsekov 1 a 2 sa vlastník nehnuteľnosti tiež poučí o tom, že a) nesmie nakladať s nehnuteľnosťou; po oznámení príkazu nesmie nehnuteľnosť previesť na niekoho iného, zaťažiť, poškodiť alebo zničiť, b) zodpovedá za škodu spôsobenú uplatnením predkupného práva alebo iného vecného práva na nehnuteľnosť, ak vlastník nehnuteľnosti do 15 dní od oznámenia príkazu predsedovi senátu alebo prokurátorovi neoznámil, či a kto má k nehnuteľnosti predkupné právo alebo iné vecné právo. Podľa § 96c ods. 1 Trestného poriadku ak zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že majetková účasť v právnickej osobe (ďalej len „majetková účasť“) je nástrojom trestnej činnosti alebo výnosom z trestnej činnosti, môže predseda senátu a v prípravnom konaní prokurátor vydať príkaz na zaistenie majetkovej účasti. Podľa § 96c ods. 3 Trestného poriadku príkaz sa doručí príslušnému registrovému súdu a po vykonaní príkazu bezodkladne aj majiteľovi majetkovej účasti a osobám, o ktorých mu je známe, že majú k zaistenej majetkovej účasti iné práva. V príkaze sa zakáza akékoľvek dispozície so zaistenou majetkovou účasťou. Právne úkony urobené v rozpore so zákazom podľa predchádzajúcej vety sú neplatné. Majiteľ majetkovej účasti má právo žiadať o zrušenie zaistenia; takú žiadosť musí odôvodniť.

12. Mestský súd v odôvodnení namietaného uznesenia, ktorým odmietol argumenty sťažnosti sťažovateľa, dôvodil, že si jednotliví poškodení v prípravnom konaní uplatnili riadne svoj nárok na náhradu škody spôsobenej trestným činom, pričom osobne nenavrhl, aby ich nároky boli zaistené majetkom sťažovateľa. Podľa vyjadrenia mestského súdu vzhľadom na povahu vyšetřovaného skutku, spôsob jeho spáchania, sumu spôsobenej majetkovej škody

v pravdepodobnej výške 112 317 eur a s ohľadom na objektivizáciu majetkových práv sťažovateľa s odkazom na relevantné ustanovenia Trestného poriadku bol možný postup prokurátora zaistiť ich nárok i napriek absencii vlastného návrhu poškodených.

13. Mestský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia neuznal tvrdenia sťažovateľa o porušení jeho obhajobných práv v súvislosti s okolnosťami doručenia prvostupňového uznesenia prokurátora. Na tomto mieste vysvetlil, že nezistil úmysel prokurátora účelovo zdržiavať doručenie svojho rozhodnutia, keďže tento postupoval v súlade s § 50 ods. 2 a § 96c ods. 3 Trestného poriadku, podľa ktorých sa uznesenie o zaistení majetkovej účasti v právnickej osobe majiteľovi tejto majetkovej účasti doručuje až po vykonaní príkazu na zaistenie majetkovej účasti, kde cieľom tohto zákonom výslovne predpísaného postupu je zabrániť potencionálnemu vykonaniu prevodu obchodného podielu v právnickej osobe skôr, ako registrový súd zaznamená zákaz nakladania s obchodným podielom. Objasnil, že zo strany registrového súdu bolo vykonanie dotknutého príkazu prokurátorovi oznámené 2. mája 2023, pričom prokurátor bezodkladne po tomto oznámení doručoval prvostupňové uznesenie prokurátora oprávneným osobám. Uzavrel, že právo napadnúť uvedené rozhodnutie sťažnosťou sa označeným spôsobom nijako nezmarilo a o podanej sťažnosti prislúchalo rozhodnúť sudcovi v súdnom konaní.

14. Mestský súd ďalej dôvodil, že pre zaistenie nárokov poškodených v sťažovateľovom prípade boli splnené všetky zákonné podmienky, ktoré predpokladá Trestný poriadok. Existenciu dôvodnej obavy zmarenia alebo sťažovania uspokojenia nárokov poškodených na náhradu škody bola podľa neho daná samotnou povahou trestného činu kladeného sťažovateľovi za vinu, ktorý v sebe poníma už raz prejavovaný a uskutočnený zámer sťažovateľa poškodiť práva veriteľov na uspokojenie ich pohľadávok. Bol takisto naplnený ďalší materiálny predpoklad, vznesenie obvinenia voči páchatelovi a tiež bol dodržaný predpoklad, že je zaistenie možné iba do pravdepodobnej výšky škody spôsobenej trestným činom. Rovnako bola podľa vyjadrenia mestského súdu splnená podmienka, že trestný čin, pre ktorý je obvinený stíhaný, bol spáchaný v mene alebo v prospech právnickej osoby, na ktorej majetku sa zaistenie uskutočnilo.

15. Mestský súd neprijal ani tvrdenia sťažovateľa o tom, že je napadnuté prvostupňové uznesenie prokurátora nepreskúmateľné, a konštatoval, že toto obsahuje všetky náležitosti predpokladané Trestným poriadkom v § 176 ods. 2, pričom s otázkou viny sťažovateľa sa vysporiada súd. K tvrdeniam sťažovateľa o porušení § 210 Trestného poriadku mestský súd uviedol, že sám preskúmal postup orgánov činných v trestnom konaní v otázke určenia výšky spôsobenej škody a nezistil nedostatky pri jej určení, pričom sa stotožnil s názorom prokurátora, ktorý riadne vysvetlil, čo v posudzovanom prípade predstavuje škodu a podľa akých metód sa postupovalo pri približnom oceňovaní nehnuteľností. Mestský súd odmietol názor sťažovateľa, že hodnota zaistených nehnuteľností násobne prevyšuje škodu spôsobenú poškodeným, keďže podľa neho iba zaistenie obchodného podielu sťažovateľa v obchodnej spoločnosti v druhom rade bez zaistenia nehnuteľnosti by stratilo svoj význam a nebol by zachovaný účel zaistenia nároku poškodených.

16. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom odôvodnenia namietaného uznesenia mestského súdu je toho názoru, že námietky sťažovateľa, ktoré predostrel v podanej sťažnosti a na ktoré poukazuje aj v ústavnej sťažnosti, zodpovedal mestský súd akceptovateľným spôsobom.

17. V prvom rade bolo sťažovateľovi vysvetlené, že zákonná úprava (§ 50 ods. 4 Trestného poriadku) dávala prokurátorovi možnosť rozhodnúť o zaistení nároku poškodených

aj bez ich osobitného návrhu. Pod zákonný predpoklad, a to potrebu ochrany záujmov poškodených, ktorá takýto postup dovoľuje, mestský súd subsumoval povahu a spôsob spáchania vyšetrovaného skutku, keď skutkom mali byť poškodené záujmy veriteľov a súčasne skutok mal charakter rýchleho, plánovitého a sofistického postupu, a tiež pravdepodobnú výšku spôsobenej škody. V spojení s prvostupňovým uznesením prokurátora bola na tomto mieste zdôraznená potreba dosiahnuť zákonom garantovanú ochranu práva poškodených na náhradu škody, ktorých uspokojenie by bolo bez označeného opatrenia neisté.

18. Takisto námietky sťažovateľa obsahujúce argumentáciu o zmaření možnosti obhajoby sťažovateľa boli mestským súdom zodpovedané vyčerpávajúcim spôsobom, keď tento poukázal na to, že postup pri doručení prvostupňového uznesenia prokurátora nielenže právo sťažovateľa na obhajobu nezmaril, keďže toto rozhodnutie bolo preskúmané na základe opravného prostriedku uplatneného sťažovateľom nezávislým súdom, ale uvedený postup, ktorý bol prokurátorom zvolený, navyše zodpovedal jasnej dikcii relevantných ustanovení Trestného poriadku.

19. Mestský súd otázku proporcionality zásahu uskutočneného prijatým rozhodnutím o zaistení nároku poškodených zodpovedal v intenciách dotknutých ustanovení Trestného poriadku, podľa ktorých možno poškodeným uplatnený nárok na náhradu škody zaistiť, ak je to vhodné s ohľadom na povahu skutku. Mestský súd a tiež prokurátor vo svojich rozhodnutiach akcentovali povahu vyšetrovaného trestného činu, ktorý v sebe poníma už raz prejavovaný a uskutočnený zámer sťažovateľa (a spoluobvineného páchatela) poškodiť práva veriteľov na uspokojenie ich pohľadávok. Inými slovami, konanie, ktoré sa kladie sťažovateľovi za vinu, vo svojej podstate korešponduje s konaním, ktoré má byť nariadeným zaistením eliminované. A teda ak sa už v minulosti mal sťažovateľ takéhoto konania poškodzujúceho záujmy veriteľov (poškodených) dopustiť, je celkom dôvodné a proporcionálne prijať opatrenia k eliminácii situácie ohrozujúcej právo poškodených na náhradu spôsobenej škody.

20. Rovnako sa nemožno stotožniť s tvrdeniami sťažovateľa o nedodržaní jeho práv vyplývajúcich z § 210 Trestného poriadku. Totižto samotný mestský súd postup orgánov činných v trestnom konaní pri precizovaní výšky škody spôsobenej trestným činom preskúmal a nezistil nedostatky v postupe, ktorý bol zo strany orgánov činných zvolený a súčasne jasne vysvetlený.

21. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, že skutková veta, či už uznesenia o vznesení obvinenia, alebo podanej obžaloby, neobsahuje popis konania zodpovedajúceho účasti sťažovateľa na spáchanom skutku formou pomoci, ústavný súd konštatuje, že tieto tvrdenia sťažovateľa nezodpovedajú realite, keďže obsah prvostupňového uznesenia prokurátora na stranách 6 a 7 jasne popisuje spôsob participácie sťažovateľa na skutku (pozri bod 2 odôvodnenia tohto rozhodnutia).

22. Vychádzajúc zo všetkých uvedených čiastkových záverov, ústavný súd dospel k názoru, že mestský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatne pre posúdenie veci neinterpretoval a neaplikoval extrémne nelogicky, jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, preto sú právne akceptovateľné a zároveň ústavne konformné. Mestský súd v namietanom uznesení, vychádzajúc aj z prvostupňového uznesenia prokurátora, zrozumiteľným a náležitým spôsobom vysvetlil potrebu zásahu do majetkových práv sťažovateľa.

23. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde

Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietol.

24. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2024

Peter Molnár
predseda senátu